

ערכה להכנה מנטאלית - ערכית במשימות סיוע אזרחי

רקע

אתגרים מרכזיים במשימת הכוחות

מבנה ההכנה

תרחישים מצולמים - הכנת מפקדים

תרחישים מצולמים - הכנת חיילים

דגשים כלליים

ערכה להכנה מנטאלית - ערכית במשימות סיוע אזרחי

רקע:

- א. לאור התפשטות נגיף הקורונה בעולם ובמדינת ישראל, נוטל צה"ל חלק במאמץ הלאומי להתמודדות עם האתגר של בלימת התפרצותו ומניעת ההידבקות וההדבקה.
- ב. כחלק מהמאמץ מתקיימת היערכות למימוש הסגר (הגבלת תנועה - תקף לכל מקום בו מופיעה המילה "סגר" במסמך) על מדינת ישראל בהתאם להחלטת הממשלה ובשיתוף עם משטרת ישראל.
- ג. מטרתו של צה"ל בעת הנוכחית היא הגנה על מדינת ישראל וסיוע במאמץ הלאומי להתמודדות עם האתגרים, שמציבה מגפת הקורונה ועיקרם מניעת ההתפשטות וסיוע לרשויות השונות בביצוע תפקידן.
- ד. המסמך יפרט את עיקרי האתגרים המנטאליים והערכיים הצפויים, תוך מתן דגשים למפקדים וללוחמים לשם ביצוע המשימה.

מהות המשימה

סיוע למשטרת ישראל באכיפת הסגר, בדגש על הסדר הציבורי והתנועה ומתן סיוע במרחב האזרחי על מנת לצמצם את התפשטות נגיף הקורונה ולהבטיח את ביטחונם של אזרחי המדינה.

מטרת ההכנה

מתן כלים למפקדים ולחיילים להתמודדות מיטבית עם אתגרי משימת הסיוע במרחב האזרחי.

ההישגים הנדרשים להכנה

- א. היכרות עם מאפייני המשימה ואתגריה.
- ב. יצירת שפה משותפת ותיאום בין הכוחות השונים (צה"ל, משטרה, ועוד).
- ג. הקניית כלים מקצועיים ומנטאליים לכוחות.
- ד. חיזוק תחושת המשמעות והמסוגלות של המפקדים והחיילים.

לצפייה בסרטון תדמית צה"ל -
סרוק את הברקוד או [לחץ כאן](#)

הנחות העבודה

- א. ההכנה תכלול מרכיבים מקצועיים ומנטאליים-ערכיים.
- ב. אוכלוסיית היעד: מפקדי צה"ל וחיילי הכוחות שהוקצו למשימה.
- ג. ההכנה תתקיים תוך 24 ש' מרגע קבלת הפקודה.
- ד. ההכנה תובל ע"י מפקדים בליווי אנשי מקצוע - ממד"ה וחיל החינוך.
- ה. ההכנה תתבצע בשני חלקים: הכנת מפקדים, הכנת חיילים.
- ו. על המפקד להתאים את ההכנה ליחידתו, למאפייני המסגרת ולמשימתה (בסיוע אנשי המקצוע).

ערכה להכנה מנטאלית - ערכית במשימות סיוע אזרחי

אתגרים מרכזיים במשימת הכוחות

א. משימה צבאית במרחב האזרחי - מעבר מהכשרות לחימה למשימות סיוע אזרחי:

- (1) שינוי מנטאלי של מאפייני המשימה (הכשרה מול סיוע, תרבות צבאית מול תרבות אזרחית).
- (2) מעבר מסביבה ופעילות מוכרת של אימון והכשרה למשימת סיוע אזרחי, המתקיימת במרחב שונה ומחייבת תכנון ואופי ביצוע שונים.
- (3) מעבר מפעילות בעלת מאפייני לוחמנות לפעילות בזהות אזרחית.
- (4) הבנת סמכויות הפעלת הכוח במרחב האזרחי - המותר והאסור.

ב. פעולה במרחב אזרחי בממשק עם אזרחים:

- (1) התנהלות צבאית אל מול אזרחים בעלי מאפיינים שונים (תרבותיים, גיל וכדומה)
- (2) התמודדות עם קשיים מנטאליים - אוכלוסייה ביקורתית, הנוקטת בהתנגדות באופנים שונים, תחושת הזדהות עם קשיי האוכלוסייה האזרחית.

ג. חוסר ודאות ופעולה בסביבה של תחלואה נרחבת:

- (1) הפעילות במרחב אזרחי, במגע עם אוכלוסייה עלולה ליצור חשש של חשיפה לנגיף בקרב החיילים.
- (2) חשיפה לתחושות קשות.

ד. פיקוד, מנהיגות ופעולה בצוותים הטרוגניים:

- (1) פו"ש על כוח שאינו אורגני.
- (2) עבודה תחת סמכות מקצועית ופיקודית משטרית.
- (3) פיצול לכוחות קטנים.

ה. שימור האתוס והתדמית של צה"ל בעיני הציבור והחברה:

- (1) אתיקה ונורמות בהתנהלות בסביבה אזרחית.

ערכה להכנה מנטאלית - ערכית במשימות סיוע אזרחי

מבנה ההכנה:

הכנת המפקדים - ע"י המג"ד (כשעתיים וחצי):

1. ההיכרות עם המשימה ודיוק באתגרי הפיקוד - 30 דק'
2. הבנת מרחבי מקרים ותגובות - 90 דק'
3. תדרוך המפקדים להכנות החיילים - 20 דק'

הכנת החיילים - ע"י המ"פ (כשעתיים)

1. היכרות עם המשימה - 15 דק'
2. אתגרים: מקרים ותגובות - 60 דק'
3. דגשי מפקד ומפתחות להצלחה - 15 דק'
4. שאלות ותשובות - מתן אפשרות להתייחסות ושאלת שאלות ע"י הלוחמים - 30 דק'
5. זיהוי חיילים מקשים ומתן מענה

ערכה להכנה מנטאלית - ערכית במשימות סיוע אזרחי

תרחישים

כללי:

להלן מספר תרחישים אפשריים למשימה. עבודת המשטרה מתאפיינת במדרגיות, הנתונה לשיקול הדעת של השוטר והפיקוד בהתאם לנסיבות. יש לזכור, כי המענה לתרחיש יינתן על ידי השוטר, והחיילים הם הכוח המסייע לו. מהחיילים נדרש להתנהל ע"פ הדגשים שיינתנו להם בתדריך. יש לשמור על איפוק וייצוגיות, לא להיגרר לפרובוקציות של אזרחים ולסייע לשוטר ע"פ הנחיותיו.

הוראות לשימוש בתרחישים

תרחיש הוא סיפור מעשה קצר, המתאר התרחשות אפשרית, שיש בה קושי או מורכבות מיוחדת ומשמש כבסיס לדיון, משחק תפקידים או סימולציה.

ניתוח תרחיש עם מפקדים/חיילים (עבודה ע"פ דרג/מסגרות/משימה לאור הצורך):

- א. רכז את הקבוצה.
- ב. הבהר את מטרת הניתוח, את הכללים ואת מסגרת הזמן.
- ג. הקרא את הקטע הראשון מתוך הדף.
- ד. דון בבעיה ובקשיים שמתאר הקטע בתרחיש על בסיס השאלות שמפורטות בהמשך.
- ה. במהלך הדיון עודד את החיילים/ המפקדים לשאול שאלות. אפשר להם להתבטא ואל תמנע התבטאויות קשות, לא נעימות או כאלה שנשמעות 'טיפשיות'.
- ו. חלק מהתרחישים בנויים כמשחק תפקידים. יש להכין את ה'שחקנים' מראש כדי שיהיו ממוקדים בהישג הנדרש של המשחק. זכור: המשחק מאפשר לחוות את מה שהם עתידים להרגיש או לעבור.
- ז. מקד וסכם:
 - 1) סקור את רשימת הנושאים והשאלות שבהם דנה הקבוצה.
 - 2) תן דגשים ועקרונות מנחים לתפקוד, כפי שתכננת מראש או בהתאם לפקודות ולנהלים המחייבים.
 - 3) הדגש את מדיניות הפעולה שלך ושל המשימה אליה אתם נערכים.
 - 4) לאור התנסותך- הצג לקחים או רעיונות יצירתיים לפעולה, שעלו באירועים או בסיטואציות דומות לאלו המתוארות בתרחיש (דגשי המפקד לתרחישים יפורטו בהמשך).
- ח. ניתן לשנות את התרחישים, להתאים אותם למסגרת שלך וכן להחליף את ה'שחקנים' תוך כדי משחקי התפקידים, כך שחלק גדול יותר מהמפקדים יתנסה.
- ט. לשימושך, מספר תרחישים שגובשו לאור האתגרים, בהם אתה עלול להיתקל. שים לב שבחלקם מופיעות שאלות לדיון. יש לערוך ניתוח של התרחישים ראשית עם מפקד המשנה שלך ורק לאחר מכן עם החיילים. בחר שניים עד שלושה תרחישים, המתאימים ביותר למשימה ולמסגרת שלך ועבוד לפיהם.

סכם את דבריך בהתייחסות לנקודות הבאות:

1. הדגש את הדילמה שבבסיס התרחיש.
2. הגדר את ההתנהגות המצופה מהלוחם ומהמפקד.
3. כיצד ניתן להגדיר עמידה במשימה בתרחיש הנדון?
4. מה הם גבולות הפעלת הכוח בתרחיש?

ערכה להכנה מנטאלית - ערכית במשימות סיוע אזרחי

תרחיש 1: התמודדות פיקודית - דבקות במשימה

תקציר התרחיש

מ"מ מגיע ליחידה, לאחר שהמ"כ שלהם התלונן שהחולייה לא מוכנה לחזור למשימה הבאה. הוא מבחין שהחיילים לא מקפידים על המרחקים, אחד החיילים על חצי ב'. הוא מנסה לברר עם החיילים מה פשר ההתנהגות, והם מתלוננים בפניו שהתגייסו בשביל להגן על המדינה, להיערך למלחמה בעזה, ולשמור על כוונות מבצעית, לא בשביל לטפל בקשישים ובחולים. הם מרגישים שמחיילים הפכו לפקחים. הם מחזירים אליו את השאלה: איך אתה היית מגיב במקומנו?

לצפייה בסרטון - סרוק את
הברקוד או [לחץ כאן](#)

דגשים לעיבוד מפקד

"זהו אתגר לאומי - צה"ל עושה רבות וימשיך לעשות עוד יותר על מנת לסייע למרחב האזרחי ולמדינה ככל שיידרש"

(מתוך מצפן הרמטכ"ל מס' 4: 'כבר אמרנו, מוכנות והשתנות')

- יש להדגיש בפני החיילים שמשימה זו נועדה לסייע במאמץ הלאומי להתמודדות עם מגפת הקורונה ועליהם מוטלת האחריות למימוש ההנחיות המוטלות על הציבור.
- מדובר במשימה בעלת היבטים לאומיים - בכך אנו מממשים את ערך השליחות: חיילי צה"ל מורגלים ומאומנים לביצוע משימות הגנה/לחימה. משימה זו מחייבת אותנו לגמישות מחשבתית ותפעולית, לשדר יציבות ועמידה איתנה, לדעת שאנו שליחים של מדינת ישראל בשמירה על חיי התושבים ובסיוע לאוכלוסייה הזקוקה לכך.
- מימוש אחריות - על חיילי צה"ל מוטלת אחריות כבדה לביצוע מיטבי של המשימה. אחריות זו מוטלת עלינו כאזרחים וכחיילים. שמירה על כללי ההיגיינה, הימנעות מהתפשטות, שמירה קפדנית על הנהלים תהווה דוגמה ומופת לאזרחי המדינה. אחריות זו משמעותה הגנה על ביטחון המדינה וחיי אזרחיה.
- ישנה חשיבות רבה להענקת משמעות ערכית לעשייה בעתות משבר, ולהעצמת תחושת השליחות, המסוגלות והלכידות של חייליך.

ערכה להכנה מנטאלית - ערכית במשימות סיוע אזרחי

תרחיש 2: התמודדות פיקודית - משמעת וייצוגיות

תקציר התרחיש

מפקד גוער בחייל שדיבר בחוצפה לאזרח. החייל מרגיש שהמפקד לא מבין את הצד שלו, וטוען שגם השוטרים מתנהגים כך, אז איך אפשר לצפות מהם שינהגו בנימוס? החייל מסיר את הכפפות בהפגנתיות. המ"מ מבקש ממנו להיות ייצוגי בנוכחות אזרחים. החייל דוחק את המפקד לפינה כשהוא שואל: השוטרים עושים מה שבא להם, האזרחים עושים מה שבא להם, ודווקא עליי אתה 'נופל' עכשיו עם הכפפות?"

לצפייה בסרטון - סרוק את
הברקוד או [לחץ כאן](#)

דגשים לעיבוד מפקד

"מפקדים צריכים להיות לפנים, כל הזמן! להסביר, לשוחח, לפתור סוגיות, ולצד זאת לדרוש ולתבוע ביצוע מדויק, תפקוד אפקטיבי ותוצאות"

(מתוך מצפן הרמטכ"ל מס' 4: 'כבר אמרנו, מוכנות והשתנות')

- יש להדגיש בפני החיילים שמשימה זו נועדה **לסייע במאמץ הלאומי** להתמודדות עם מגפת הקורונה ועליהם מוטלת האחריות למימוש ההנחיות המוטלות על הציבור. **שיתוף הפעולה** עם המשטרה הוא הכרחי לעמידה במשימה.
- מדובר במשימה בעלת היבטים לאומיים - בכך אנו מממשים את ערך השליחות:** חיילי צה"ל מורגלים ומאומנים לביצוע משימות הגנה/לחימה. משימה זו מחייבת אותנו לגמישות מחשבתית ותפעולית, לשדר יציבות ועמידה איתנה, לדעת שאנו **שליחים של מדינת ישראל** בשמירה על חיי התושבים ובסיוע לאוכלוסייה הזקוקה לכך. כנציגי צה"ל מוטלת עלינו אחריות כבדה לנהוג **בממלכתיות, בכבוד לכל אדם, באדיבות ולוודא שאנו נציגים ראויים של צה"ל** אל מול החברה הישראלית.
- ישנה חשיבות רבה לעמידה הרגישה אך האיתנה מול האזרחים** - על חיילי צה"ל לפעול **באדיבות ובהחלטיות** לביצוע המשימה.
- יש להקפיד על הייצוגיות והממלכתיות במרחב האזרחי** - תנועה עם נשקים וכומתות, בהופעה תקנית ומוקפדת.
- יש להדגיש בפני החיילים את **הימצאות ערוצי תקשורת** בכל מרחב ובכל זמן כחלק מהצורך לנהוג **בכבוד, בייצוגיות ובמקצועיות** - עלינו להיות ערניים לתקשורת הסובבת אותנו ולפעול באופן ייצוגי ומכבד.
- ישנה חשיבות רבה להענקת **משמעות ערכית** לעשייה בעתות משבר, ולהעצמת את **תחושת השליחות, המסוגלות והלכידות** של חייליך. כמו כן, חשוב לגלות **רגישות לפרט וצרכיו** ולהיות ערניים להתנהגות חריגה.

ערכה להכנה מנטאלית - ערכית במשימות סיוע אזרחי

תרחיש 3: התמודדות פיקודית - חשש חייל מהידבקות במשימת סיוע אזרחי

תקציר התרחיש

קצין וחיילת אורזים משלוחי מזון לחלוקת מצרכים לקשישים. הקצין חש גאווה, בעוד החיילת מביעה חשש מהידבקות. הקצין מנסה לרתום את החיילת להצטרף למשימה ומתאר אותה בצורה מעצימה "זו בדיוק ההזדמנות לעזור... בשביל האנשים האלה מדובר בעולם ומלואו". החיילת מצידה טוענת שאחותה ילדה לא מזמן ויש להם תינוקת בבית, "לא יכולה לקחת סיכון להיות ליד מישהו שאולי קצת חולה". היא שואלת את הקצין: "זה נראה לך שווה את זה? לקחת סיכון בגלל כמה מצרכים?"

לצפייה בסרטון - סרוק את
הברקוד או [לחץ כאן](#)

דגשים לעיבוד מפקד

"אנחנו בעיצומו של אירוע היסטורי ויוצא דופן המחייב מנהיגות, היוצרת משמעות ומסלקת חוסר בהירות"

(מתוך מצפן הרמטכ"ל מס' 4: 'כבר אמרנו, מוכנות והשתנות')

- **מדובר במשימה בעלת היבטים לאומיים - בכך אנו מממשים את ערך השליחות:** חיילי צה"ל מורגלים ומאומנים לביצוע משימות הגנה/לחימה. משימה זו מחייבת אותנו לגמישות מחשבתית ותפעולית, לשדר יציבות ועמידה איתנה, לדעת שאנו **שליחים של מדינת ישראל** בשמירה על חיי התושבים ובסיוע לאוכלוסייה הזקוקה לכך. עלינו לשדר חוסן אישי ויחידתי ובכך לחזק את החוסן הלאומי הכלל כך חיוני בעת הזו.
- **מימוש אחריות -** על חיילי צה"ל מוטלת אחריות כבדה לביצוע מיטבי של המשימה. אחריות זו מוטלת עלינו כאזרחים וכחיילים. שמירה על כללי ההיגיינה, הימנעות מהתפשטות, שמירה קפדנית על הנהלים **תהווה דוגמא ומופת לאזרחי המדינה. אחריות זו משמעותה הגנה על ביטחון המדינה וחיי אזרחיה.**
- **משימה זו מהווה שעת מבחן לסולידריות וערבות הדדית** בחברה וכן בתוכנו, בקרב המפקדים והחיילים. מצופה מאתנו להיחלץ לעזרת הציבור ולעזרת חברינו, כל זאת תוך שמירה על שלומנו ובריאותנו. נזכור כי מגוון רחב של גורמים נרתמו להצלת המצב בישראל - רופאים, אנשי כלכלה, חקלאים ועוד. גם אנו כחיילי צה"ל מגלים ערבות הדדית ונרתמים למשימה הלאומית.
- יש לגלות **רגישות לפרט וצרכיו** - כאשר חייל מביע חשש להידבקות יש לנהוג **ברגישות ובסבלנות** ולהסביר את **חשיבות המשימה הלאומית ואת מאמצי הצבא לשמירה על המשרתים.** יש להדגיש כי כלל הפעילות מתבצעת בהלימה להנחיות משרד הבריאות.

ערכה להכנה מנטאלית - ערכית במשימות סיוע אזרחי

תרחיש 4: התמודדות פיקודית - חשש חייל מהידבקות במשימת שיטור

תקציר התרחיש

מפקד ושני חיילים יוצאים למשימת שיטור. המפקד מתדרך את החיילים שפניהם למבודד בעייתי שככל הנראה לא מקפיד על הנחיות הבידוד. גלעד, אחד החיילים מבקש להישאר ברכב ולא לצאת למשימה. כשהמפקד מדובב אותו, מתברר שהחייל חושש להידבק. בנוסף, הוא מסביר למפקד שהוא חי עם סבתו בת ה-68, ועלול להדביק גם אותה. אמו של גלעד שולחת במקביל הודעות ודורשת מגלעד להימנע ממגע עם המבודד. המפקד מתלבט כיצד להגיב.

לצפייה בסרטון - סרוק את
הברקוד או [לחץ כאן](#)

דגשים לעיבוד מפקד

"זהו אתגר לאומי - צה"ל עושה רבות וימשיך לעשות עוד יותר על מנת לסייע למרחב האזרחי ולמדינה ככל שיידרש"

(מתוך מצפן הרמטכ"ל מס' 4: 'כבר אמרנו, מוכנות והשתנות')

- יש להדגיש בפני החיילים שמשימה זו נועדה לסייע במאמץ הלאומי להתמודדות עם מגפת הקורונה ועליהם מוטלת האחריות למימוש ההנחיות המוטלות על הציבור.
- מפקדים צריכים להיות לפנים, כל הזמן!** להסביר, לשוחח, לפתור סוגיות, ולצד זאת לדרוש ולתבוע ביצוע מדויק, תפקוד אפקטיבי ותוצאות.
- במיוחד במצב של חוסר ודאות - אנשים צריכים מידע, אוריינטציה, פניות, הקשבה, יצירת בהירות, תכלית ודוגמא אישית.
- ישנה חשיבות רבה להענקת **משמעות ערכית** לעשייה בעתות משבר, ולהעצמת **תחושת השליחות, המסוגלות והלכידות** של חייליך.
- מדובר במשימה בעלת היבטים לאומיים** - בכך אנו מממשים את ערך השליחות: חיילי צה"ל מורגלים ומאומנים לביצוע משימות הגנה/לחימה. משימה זו מחייבת אותנו לגמישות מחשבתית ותפעולית, לשדר יציבות ועמידה איתנה, לדעת שאנו **שליחים של מדינת ישראל** בשמירה על חיי התושבים ובסיוע לאוכלוסייה הזקוקה לכך.
- משימה זו מהווה שעת מבחן לסולידריות וערבות הדדית** בחברה וכן בתוכנו, בקרב המפקדים והחיילים. מצופה מאתנו להיחלץ לעזרת הציבור ולעזרת חברינו, כל זאת תוך שמירה על שלומנו ובריאותנו. נזכור כי מגוון רחב של גורמים נרתמו להצלת המצב בישראל - רופאים, אנשי כלכלה, חקלאים ועוד. גם אנו כחיילי צה"ל מגלים ערבות הדדית ונרתמים למשימה הלאומית.
- יש לגלות **רגישות לפרט וצרכיו** - כאשר חייל מביע חשש להידבקות יש לנהוג **ברגישות ובסבלנות** ולהסביר את **חשיבות המשימה הלאומית ואת מאמצי הצבא לשמירה על המשרתים**. יש להדגיש כי כלל הפעילות מתבצעת בהלימה להנחיות משרד הבריאות.

ערכה להכנה מנטאלית - ערכית במשימות סיוע אזרחי

תרחיש 5: התמודדות פיקודית - התערבות הורים

תקציר התרחיש

לצפייה בסרטון - סרוק את
הברקוד או [לחץ כאן](#)

מפקד מתדרך את חייליו לקראת משימה תגבור צוותים ביישוב הסמוך. אחד החיילים קוטע את התדרוך, מושיט את הטלפון שלו למפקד, ואומר: "אבא שלי רוצה לדבר איתך". על הקו אביו של החייל שאומר שהוא לא מוכן שבנו ייצא למשימה ביישוב שהייתה בו התפרצות של המגפה. המפקד מנסה להסביר אך האב מתעקש "לא שלחתי את הבן שלי לצבא כדי שיחטוף קורונה" הוא מודיע שהוא מגיע לאסוף את בנו. המפקד נכנע ומאשר לחייל להיעדר מהמשימה. באותו רגע החייל הנוסף מושיט את הטלפון למפקד, "אמא שלי רוצה לדבר איתך". המפקד מבין שעשה טעות.

דגשים לעיבוד מפקד

"דבקות במשימה וחתירה לניצחון - החייל יילחם ויפעל באומץ לב נוכח כל הסכנות והמכשולים שבפניו, וידבק במשימתו בנחישות ובתבונה, עד כדי חירוף הנפש"

(מתוך מסמך 'רוח צה"ל')

- **מפקדים צריכים להיות לפנים, כל הזמן!** להסביר, לשוחח, לפתור סוגיות, ולצד זאת לדרוש ולתבוע ביצוע מדויק, תפקוד אפקטיבי ותוצאות.
- במיוחד במצב של חוסר ודאות - אנשים צריכים מידע, אוריינטציה, פניות, הקשבה, יצירת בהירות, תכלית ודוגמא אישית.
- **מימוש אחריות** - על חיילי צה"ל מוטלת אחריות כבדה לביצוע מיטבי של המשימה. אחריות זו מוטלת עלינו כאזרחים וכחיילים. שמירה על כללי ההיגיינה, הימנעות מהתפשטות, שמירה קפדנית על הנהלים תהווה דוגמא ומופת לאזרחי המדינה. אחריות זו משמעותה הגנה על ביטחון המדינה וחיי אזרחיה.
- **משימה זו מהווה שעת מבחן לסולידריות וערבות הדדית** בחברה וכן בתוכנו, בקרב המפקדים והחיילים. מצופה מאתנו להיחלץ לעזרת הציבור ולעזרת חברינו, כל זאת תוך שמירה על שלומנו ובריאותנו. נזכור כי מגוון רחב של גורמים נרתמו להצלת המצב בישראל - רופאים, אנשי כלכלה, חקלאים ועוד. גם אנו כחיילי צה"ל מגלים ערבות הדדית ונרתמים למשימה הלאומית.
- אם הורים פונים אליכם, יש לנהוג **ברגישות ובסבלנות** ולהסביר את חשיבות המשימה הלאומית ואת **מאמצי הצבא לשמירה על המשרתים**. יש להדגיש כי כלל הפעילות מתבצעת בהלימה להנחיות משרד הבריאות.

ערכה להכנה מנטאלית - ערכית במשימות סיוע אזרחי

תרחיש 1: אי ציות של אזרחים להנחיות

תקציר התרחיש

לצפייה בסרטון - סרוק את
הברקוד או [לחץ כאן](#)

קצינה שנמצאת במשימת אכיפת עוצר ביישוב שבו הייתה התפרצות קורונה, נתקלת באזרח שמסתובב בחוץ ומפר את ההנחיות. הקצינה מבקשת מהאזרח לחזור לביתו מאחר שיש עוצר, בעוד שהאזרח טוען שאביו חש ברע, והוא צריך לטפל בו. הקצינה מתעקשת ומסבירה "תושבים יכולים להיכנס ליישוב עם רכבי מד"א, אתה רוצה שאזמין לו אמבולנס"? האזרח לא מקבל את דבריה, והיא עולה בקשר מול השוטר האחראי שמשיב: "בלי אישור הוא לא עובר". האזרח לא מקבל את דברי השוטר וטוען: "עשיתם לנו מדינת משטרה פה!" בכעס, מפר האזרח את ההנחיות, מתעלם מהקצינה וממשיך בדרכו.

דגשים לעיבוד מפקד

"אנחנו בעיצומו של אירוע היסטורי ויוצא דופן המחייב מנהיגות, היוצרת משמעות ומסלקת חוסר בהירות"

(מתוך מצפן הרמטכ"ל מס' 4: 'כבר אמרנו, מוכנות והשתנות')

- יש לפעול באדיבות ובהחלטיות לביצוע המשימה ולהבהיר לחיילים את חשיבות העמידה הרגישה אך האיתנה מול האזרחים. יש לשדר לאזרחים שההנחיות אלו נועדו לשמור על חייהם וחיי יקיריהם. אין להגיע לעימות פיזי עם האזרחים. תגובה מאופקת, שקולה ומקצועית תורמת תרומה משמעותית לעמידה במשימה.
- מדובר במשימה בעלת היבטים לאומיים - בכך אנו מממשים את ערך השליחות: חיילי צה"ל מורגלים ומאומנים לביצוע משימות הגנה/לחימה. משימה זו מחייבת אותנו לגמישות מחשבתית ותפעולית, לשדר יציבות ועמידה איתנה, לדעת שאנו שליחים של מדינת ישראל בשמירה על חיי התושבים ובסיוע לאוכלוסייה הזקוקה לכך.
- כנציגי צה"ל מוטלת עלינו אחריות כבדה לנהוג בממלכתיות, בכבוד לכל אדם, באדיבות ולוודא שאנו נציגים ראויים של צה"ל אל מול החברה הישראלית.
- יש להדגיש בפני החיילים את הימצאות ערוצי תקשורת בכל מרחב ובכל זמן כחלק מהצורך לנהוג בכבוד, בייצוגיות ובמקצועיות - עלינו להיות ערניים לתקשורת הסובבת אותנו ולפעול באופן ייצוגי ומכבד. עלינו לשדר חוסן אישי ויחידתי ובכך לחזק את החוסן הלאומי הכל כך חיוני בעת הזו.

ערכה להכנה מנטאלית - ערכית במשימות סיוע אזרחי

תרחיש 2: משימת שיטור בסביבת מגורי החייל

תקציר התרחיש

לצפייה בסרטון - סרוק את
הברקוד או [לחץ כאן](#)

שני חברים נפגשים מחוץ לביתם ומתראים לאחר שאחד מהם סיים שבועיים בבידוד. מגיעה חיילת ומבקשת מהם להתרחק ולהתפזר לבתים. אלא שאז מתברר שאחד האזרחים הוא בן דוד של החיילת ולא לוקח את בקשותיה ברצינות. הוא אומר לה משפטים בסגנון "עשינו ארוחות שישי ביחד, פתאום את נותנת לי פקודות?!". החיילת המתעקשת "אם אתם לא חוזרים אני צריכה לדווח על זה", הוא קורא לה בשמה הפרטי ואומר: "אני רוצה לראות אותך מדווחת. אם את מדווחת אני מדווח למשפחה על איך שאת מתנהגת... נראה אותך"

דגשים לעיבוד מפקד

"ביסוד השירות בצה"ל עומדות אהבת המולדת והמחויבות והמסירות למדינת ישראל - מדינה דמוקרטית המהווה בית לאומי לעם היהודי - לאזרחיה ולתושביה"

(מתוך מסמך 'רוח צה"ל')

- **מימוש אחריות** - על חיילי צה"ל מוטלת אחריות כבדה לביצוע מיטבי של המשימה. אחריות זו מוטלת עלינו כאזרחים וכחיילים. שמירה על כללי ההיגיינה, הימנעות מהתפשטות, שמירה קפדנית על הנהלים תהווה דוגמא ומופת לאזרחי המדינה. אחריות זו משמעותה הגנה על ביטחון המדינה וחיי אזרחיה.
- **מדובר במשימה בעלת היבטים לאומיים** - בכך אנו מממשים את ערך השליחות: חיילי צה"ל מורגלים ומאומנים לביצוע משימות הגנה/לחימה. משימה זו מחייבת אותנו לגמישות מחשבתית ותפעולית, לשדר יציבות ועמידה איתנה, לדעת שאנו שליחים של מדינת ישראל בשמירה על חיי התושבים ובסיוע לאוכלוסייה הזקוקה לכך.
- **כנציגי צה"ל מוטלת עלינו אחריות כבדה לנהוג בממלכתיות, בכבוד לכל אדם, באדיבות ולוודא שאנו נציגים ראויים של צה"ל** אל מול החברה הישראלית.
- על אף המורכבות הטמונה בביצוע המשימה בסביבה אזרחית ובייחוד כאשר מדובר בסביבת המגורים של החייל - יש להדגיש את חשיבות העמידה הרגישה אך האיתנה מול האזרחים.
- יש להדגיש בפני האזרחים שהנחיות אלו נועדו לשמור על חייהם וחיי יקיריהם. אין להגיע לעימות פיזי עם האזרחים. תגובה מאופקת, שקולה ומקצועית תורמת תרומה משמעותית לעמידה במשימה.

ערכה להכנה מנטאלית - ערכית במשימות סיוע אזרחי

תרחיש 3: צה"ל מול גופי התקשורת

תקציר התרחיש

לצפייה בסרטון - סרוק את
הברקוד או [לחץ כאן](#)

חייל נמצא בעמדת אכיפת סגר בשכונה. ניגשת אליו כתבת של YNET ושואלת אותו מה דעתו על אופן ההתמודדות של צה"ל עם המשבר, וכן, מה דעתו על התנהלות החברה החרדית עם המצב. החייל מנסה להתחמק, כשלפתע מופיע אזרח שמפר את הנחיות הסגר. החייל מבקש מהאזרח שלא יצא ממרחב הסגר. האזרח מתפרע אל מול מצלמת הכתבת "חיילי צה"ל.. אתם אפסים, זה מה שאתם!" החייל מתלבט כיצד לנהוג.

דגשים לעיבוד מפקד

"שליחות - החייל יראה בשירותו הצבאי שליחות; יהיה נכון לתרום כל שביכולתו להגנת המדינה, אזרחיה ותושביה. זאת בהיותו נציג של צה"ל הפועל מתוקף ובמסגרת הסמכויות שניתנו לו על פי פקודות הצבא"
(מתוך מסמך 'רוח צה"ל')

- **מדובר במשימה בעלת היבטים לאומיים - בכך אנו מממשים את ערך השליחות:** חיילי צה"ל מורגלים ומאומנים לביצוע משימות הגנה/לחימה. משימה זו מחייבת אותנו לגמישות מחשבתית ותפעולית, לשדר יציבות ועמידה איתנה, לדעת שאנו **שליחים של מדינת ישראל** בשמירה על חיי התושבים ובסיוע לאוכלוסייה הזקוקה לכך. כנציגי צה"ל מוטלת עלינו אחריות כבדה לנהוג בממלכתיות, בכבוד לכל אדם, באדיבות ולוודא שאנו נציגים ראויים של צה"ל אל מול החברה הישראלית. עלינו להיות ערניים לתקשורת הסובבת אותנו ולפעול באופן ייצוגי ומכבד. עלינו לשדר חוסן אישי ויחידתי ובכך לחזק את החוסן הלאומי הכל כך חיוני בעת הזו.
- **אופן ביצוע המשימה - יש לפעול באדיבות ובהחלטיות** לביצוע המשימה ולהבהיר לחיילים את **חשיבות העמידה הרגישה אך האיתנה מול האזרחים**. יש לשדר לאזרחים שהנחיות אלו נועדו לשמור על חייהם וחיי יקיריהם. אין להגיע לעימות פיזי עם האזרחים. **תגובה מאופקת, שקולה ומקצועית** תורמת תרומה משמעותית לעמידה במשימה.
- **בימים אלו ערוצי תקשורת עשויים להימצא בכל מרחב ובכל זמן.** כחיילים וכמפקדים אנו נדרשים לנהוג **בכבוד, בייצוגיות ובמקצועיות**.
- יש להדגיש בפני החיילים כי במידה ופונה אליהם כתב או צלם יש לנהוג כלפיו **באדיבות ובנימוס**. אין לחסום את המצלמה עם הידיים, להחרים את רכוש העיתונאים או להתנהג כלפיהם בגסות.
- אין להשיב על שאלות העיתונאים ולהתראיין ללא אישור מגורמי דובר צה"ל.

ערכה להכנה מנטאלית - ערכית במשימות סיוע אזרחי

דגשים כלליים לביצוע המשימה

- א. **ייצוגיות וממלכתיות במרחב האזרחי** - תנועה עם נשקים וכומתות, בהופעה תקנית ומוקפדת.
- ב. **שיתוף הפעולה** עם המשטרה הוא הכרחי לעמידה במשימה.
- ג. **גמישות** - התמודדות יעילה ומהירה עם שינוי משימה, הבנה מעמיקה של כל משימה ויצירת כלים מותאמים למשימות חדשות.
- ד. **רציפות תפקודית** - שמירת הקשר עם הפקודים גם מרחוק, יצירת ודאות ושמירת מענה פיקודי רציף. בניית מסגרת פעולה מאוזנת (חיילים מובילים לצד חיילים מתקשים).
- ה. **ייצוגיות במרחב הרשתי** - יש להדגיש בפני החיילים כי אין לשתף תמונות וסרטונים מהמשימה ברשתות החברתיות.

דגשי ברה"ן למפקד

- א. הענק **משמעות ערכית** לעשייה בעתות משבר.
- ב. התמקד בדברים שיש לך **יכולת להשפיע** עליהם, תוך נרמול הקושי.
- ג. וודא שמירה על מסגרת ועל **שגרת עבודה**.
- ד. זהה כוחות התמודדות חיצוניים ופנימיים, **וחזק את האמון בכישוריך**.
- ה. אמץ גישה **חיובית ואופטימית**.
- ו. לצורך שמירה על **רציפות תפקודית** - יש להעביר הנחיות, דגשים, נהלים ופקודות.
- ז. העצם את **תחושת המסוגלות והלכידות** של חייליך.